

Борових Д. О., курсант навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ *Галій М. С.*

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Останнім часом мовне питання в Україні надзвичайно популяризується в усіх сферах суспільства. Воно проходить крізь призму ЗМІ, політики, власне бачення та думку інших людей. Майже ніхто не вважає за потрібне скористатися достовірним джерелом інформації і самостійно з'ясувати питання сьогодення.

Текст. 10 Конституції України говорить: «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом». Такі положення нашої Конституції є дуже демократичними і сучасними, тому що вони визнають і гарантують мови національних меншин, але в той же час підкреслюють наявність тільки однієї державної мови.

Ключовим моментом у становленні статусу мов є ратифікація 15 травня 2003 року «Європейської хартії регіональних мов або мов меншин». Цей документ є одним з найдемократичніших у Європі, тому що в ньому офіційно висловлюється підтримка кожній регіональній мові, що закріплена у Хартії. Так стаття 7 Хартії містить положення, у яких прописані основні принципи та цілі, якими повинна керуватися держава, що ратифікувала Хартію. Серед них такі, як розвиток регіональних мов, підтримка, вивчення їх тощо.

Постає питання: «А що тоді державна мова?» Державна мова – це мова, що юридично визнана засобом офіційного

спілкування в суспільстві й державі. Державною, зазвичай, вважається мова більшості населення країни. Синонімом є вживаний у багатьох основних законах термін «офіційна мова». Проте терміни «державна мова» і «офіційна мова» іноді вживаються разом, але з розрізненням. Унаслідок цього у відповідних розвинених країнах лише офіційна мова(мови) набуває реального статусу, а конституційне закріплення державної мови має чи не атрибутивне значення.

Існують певні особливості визнання і офіційного закріплення державної мови на законодавчому рівні, пов'язані з історичними подіями становлення та культурою. Так, наприклад, у Швейцарії, крім чотирьох державних мов, встановлено офіційні мови федерації, якими є три з державних. Четверта державна мова визнана офіційною лише щодо осіб, що належать до відповідної лінгвістичної групи. Але тут є та сама особливість: по-перше, це форма державного устрою Швейцарії – федеративна держава, тобто вона складається з окремих федерацій, які мають свої права, історію та культуру; по-друге, історично склалося так, що ця країна довгий час була роздробленою, тому в окремих її частинах збереглися свої правові традиції та культура.

Також на становлення мови впливає релігія, наприклад, в Ірані державною мовою визнана перська, але зазначено, що арабська, як «мова Корану та ісламського вчення», повинна викладатися в середній школі. Таке явище найбільш поширене у країнах ісламського світу.

Отже, потрібно розуміти, що мова – це елемент кожної країни, який виділяє її з поміж інших, робить її індивідуальною та особливою. Тому необхідно зрозуміти, що вона означає для тебе, бути юридично грамотним і суспільно свідомим громадянином. Будь-який громадянин іноземної держави вважає за честь спілкуватися та прославляти свою рідну мову. Чим ми гірші? Відомий український письменник Максим Рильський сказав: «Мова – втілення думки. Що багатша думка, то багатша мова. Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її! Борімося за красу мови, за правильність мови, за приступність мови, за багатство мови...»